

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کہن کے ناں میں سوہنے رب دا کراں کلام بیان
مہر محبت کرنے والا اُچا اُسدا ناں

رحمتاں دی بارش

رحمتاں دی بارش

درود شریف

مصنف

نذر حسین شاہ کسیلوئی

(ب)

جملہ حقوق محفوظ ان

رحمان دی باش	نام کتاب
ندیپ کسیلوئی	مصنف
دروڈ شریف	موضوع
شکلیں انور احمد	کمپوزنگ
ثاقب حسین	سرورن
ندیپ کسیلوئی	پروف ریڈنگ
2016ء	سال اشاعت
400 روپے	قیمت
گندھارا ہند کو اکیڈمی پشاور	مطبع
جی انج اے لیزر پرنٹنگ، پشاور	پرنسٹر
978-969-687-033-3	ISBN No.
گندھارا ہند کو اکیڈمی، 2 چنار روڈ، آبدره، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور	ملنے کا پڑہ

گندھارا ہند کو اکیڈمی پشاور

2- چنار روڈ، آبدره، یونیورسٹی ٹاؤن، پشاور

091-9218164, 9218165

www.gandharahindko.com

رجمتار دی باش

انتساب

حضرت محمد ﷺ
دے نال محبت کرنے والیاں دے
نال

(ت)

فہرست

نمبر شمار	عنوانات	صفحات
1	کچھ اس کتاب دے بارے وچ پروفیسر صوفی عبدالرشید	(ذ)
2	حک شاعر حک عاشق پروفیسر بیگ خالد	(س)
3	کچھ گلاں ذاتی نذر حسین شاہ کسلیوی	(ط)
4	کتاب رمتاب دی بارش محمد ضیاء الدین	(ف)
5	درود پاک	1
6	معتاذ اللہ پاک دیاں	1
7	آدم دی ٹوہرا سے نام پاک دے ضد قے قبول ہوئی	3
8	اللہ دی دوستی داراز	5
9	حضرت عبداللہ بن عمر رواقہ	6
10	میثاق: وعدہ اللہ تعالیٰ بنياں دا	7
11	درود پاک دی برکت تے ولائت دی بندی	9
12	ولائت دے درجے	12
13	ڈلی دی پیچھا نو کنجھ کرو	13
14	اولیاء اللہ دے کچھ فضائل	17
15	مشہور آیت حکم خدا۔ کہ درود پڑھو	19
16	غلتے دی گل	20
17	کہڑی جانی درود شریف نہ پڑھو	24
18	بعد آزادصال پہلا درود پاک۔ حصہ درود شریف داحکم	28
19	پکھاڑ نے آل رسول ﷺ کو لوں دعا کروائی	29
20	درود شریف دے متعلق فرمان رسول ﷺ مجھے والے دیہاڑے درود شریف پڑھنے دی فضیلت	30

جتناں دی بارش

30	حدیث شریف:-1	21
31	حدیث شریف:-2	22
31	حدیث شریف:-3	23
32	حدیث شریف:-4	24
32	حک تاجر دا تعالیٰ یمان تے یقین والا	25
34	حدیث شریف:-5	26
35	بے مثال شان دے مالک آساد دے صلی اللہ علیہ وسلم	27
36	حدیث شریف:-6	28
36	حدیث شریف:-7	29
36	حدیث شریف:-8	30
37	حدیث شریف:-9	31
38	حدیث شریف:-10	32
38	حدیث شریف:-11	33
39	حدیث شریف:-12	34
40	حدیث شریف:-13	35
40	حدیث شریف:-14	36
41	حدیث شریف:-15	37
43	حدیث شریف:-16	38
44	حدیث شریف:-17	39
45	حدیث شریف:-18	40
45	حدیث شریف:-19	41
46	حدیث شریف:-20	42
46	حدیث شریف:-21	43
47	حدیث شریف:-22	44
47	حدیث شریف:-23	45
48	حدیث شریف:-24	46

جتنا دی باش

48	حدیث شریف:- 25	47
49	حدیث شریف:- 26	48
49	حدیث شریف:- 27	49
49	حدیث شریف:- 28	50
50	حدیث شریف:- 29	51
50	حدیث شریف:- 30	52
50	حدیث شریف:- 31	53
50	حدیث شریف:- 32	54
51	حدیث شریف:- 33	55
52	حدیث شریف:- 34	56
52	حدیث شریف:- 35	57
53	حدیث شریف:- 36	58
53	حدیث شریف:- 37	59
54	حدیث شریف:- 38	60
54	حدیث شریف:- 39	61
55	حدیث شریف:- 40	62
56	نیکاں لوگاں دی موت اتیازی شان نال ہوندی اے	63
58	حدیث شریف:- 41	64
59	حدیث شریف:- 42	65
59	حدیث شریف:- 43	66
59	حدیث شریف:- 44	67
60	حدیث شریف:- 45	68
61	حدیث شریف:- 46	69
62	حدیث شریف:- 47	70
62	حدیث شریف:- 48	71
63	حدیث شریف:- 49	72

64	حدیث شریف - 50	73
64	حدیث شریف - 51	74
65	حدیث شریف - 52	75
68	حدیث شریف - 53	76
69	حدیث شریف - 54	77
70	فیدے منداں لوکاں دے واقعات لڑکانہ سندھ دامشہرو واقعہ	78
71	مَّكْحُورِيٰ دَاوَاقِعہ	79
72	درُود شریف ذریعہ بخشش	80
74	درُود شریف دی برکت نال اللہ نے حضرت علیؓ دی عزت رکھی	81
75	دُنیاں دیاں مصیبتاں داعلانج درُود شریف	82
77	محمد بن فاتک دَاوَاقِعہ	83
78	حضرت محمد کرویؒ قادری دَاوَاقِعہ	84
79	علامہ مغربی داقصہ	85
80	حک بڈاہی عجیب دَاوَاقِعہ	86
81	درُود شریف نال دُنیاوی برکتاں	87
82	محبت دی گل	88
83	مولوی فیض الحسن سہاران پوری انڈیا	89
83	کاتب دا اقتداء یمان تازہ کرد یئے	90
84	فرشتیاں تھکانوں یں والا بندہ	91
84	مزدوری دے کے درُود پڑھواؤں وال	92
85	حضرت شیخ مسعود دراریؒ دَاوَاقِعہ	93
85	ابن ہمیر و رحمۃ اللہ علیہ	94
86	حضرت امام شعرانی دافرمان	95
86	ابراہیم بن شیبان آخذے نے	96
86	حضرت عارف باللہ دَاوَاقِعہ	97
87	سلمان بن سعیدؓ آخذے نے	98

حمناں دی بارش

87	ابراہیم بن شیعان [ؓ] دا قصہ	99
88	مزے دار واقعہ	100
90	شب معرانج دا واقعہ	101
91	مرکتائیں	102
92	حافظ ساجد صیب خطیب نیا محلہ نواں شہر	103
92	محمد پناہ ٹوٹانی لائڑ کانہ	104
94	روزنامہ نواے وقت اچ چھپریں ولی خبر داعس	105
95	عیب تے اچھیائی	106
96	ذاتی تجربہ	107
97	دوغڑھے دے پیہپو پتھر دُرو دشیریف دی برکت نال مل گئے	108
98	شیشه	109
101	شجرہ پاک	110
104	ولایت محمدی	111
104	ولایت عشقی	112
105	ولایت روحی	113
105	ولایت وہبی	114
107	حضرت آدم علیہ السلام	115
108	حضرت شیعث علیہ السلام	116
109	حضرت انوش علیہ السلام	117
109	حضرت قیبان	118
110	حضرت مہدہ	119
110	حضرت عبد یہ	120
111	حضرت شاخ	121
111	حضرت شاہ رخ	122
112	حضرت آذر	123
113	حضرت ابراہیم علیہ السلام	124

رحمات دی باش

113	حضرت امام علیؑ	125
114	حضرت قیدار	126
118	حضرت عدنان (دوم)	127
119	حضرت معد	128
119	حضرت زدار	129
119	حضرت مصر	130
120	حضرت الیاس	131
120	حضرت مدرک	132
120	حضرت خزیمه	133
121	حضرت کنانہ	134
121	حضرت نظر	135
121	حضرت مالک	136
121	حضرت نہر	137
122	حضرت غالب	138
122	حضرت لوئی	139
122	حضرت کعب	140
123	حضرت مرزا	141
123	حضرت کلاب	142
123	حضرت قصی	143
124	حضرت عبدالناف	144
125	حضرت ہاشم	145
125	حضرت عبدالمطلب	146
127	حضرت عبد اللہ	147
127	حضرت محمد ﷺ	148
128	فاطمۃ الزہراء	149
129	حضرت علیؑ	150

130	حضرت حسینؑ	151
130	حضرت زین العابدینؑ	152
131	حضرت امام باقرؑ	153
132	حضرت امام جعفر صادقؑ	154
133	حضرت امام موسیٰ کاظمؑ	155
133	حضرت اُنْحَنْ محقق المواقف	156
134	سید شاہ سلطان قاسمؑ	157
134	سید سلطان محمد قطب (عالم)	158
134	سید سلطان موسیٰ ذاہب	159
134	حضرت اُنْحَنْ (ثانی)	160
135	حضرت سید عبد الرحمن (رئیس زماں)	161
135	حضرت سلطان علی امیر	162
135	سید سلطان حسین المشهدی	163
136	سید سلطان احمد (والی سندھ)	164
136	سید سلطان صدر الدین	165
136	سید رضاو الدین	166
137	سید شاہ سلطان محمد والی والغازی (ثانی)	167
137	سید وحیہ الدین شاہ	168
137	سید عبدالکریم شاہ	169
137	شاہ علی شیر	170
138	سید آدم شاہ	171
138	سید شاہ حسین حبیانی	172
139	سید عبدالکریم شاہ	173
139	سید شاہ نشس	174
139	سید حبیب شاہ	175
140	سید غلام شاہ	176

رحمتاں دی بارش

140	سید شاہ محمد غازی	177
140	سید شاہ ولی	178
140	سید علی شاہ	179
140	امام علی شاہ	180
141	سید نور شاہ	181
141	سید حسن علی شاہ	182
141	قائم علی شاہ	183
142	پیر علی شاہ	184
142	سید عباس شاہ	185
143	سید احمد شاہ	186
143	سید نذر حسین شاہ کسیلوی	187
145	جناس کیتا آبادے ہوالے اس کتاب و مچ درج کیتے	188
146	جناس کیتا آبادے ہوالے میرے گول پہلے درج اہیے	189

بسم اللہ تعالیٰ
گھج اس کتاب دے بارے وچ

محترم سید نذر حسین کیلئی لجھ۔ اسلوب تے فکر دی انفرادیت دے سبب ہندکو شاعری وچ خاص پچھائون رکھدے نیں۔ تصرف تے اسلوب نال متعلق موضوعات تے مسائل اتنے انہاں دی خاص توجہ اے۔ تے انہاں دے بیان وچ لجھ تے انداز دی سرشاری قاری یا سامع اتنے دی وجہ سرستی دی کیفیت طاری گردیدن دی اے۔ انہاں دے ہندکو کلام دا مجھوں گھج سال پہلاں شائع ہویا۔ موضوع دی رعایت نال اس دا نال دی سلوک رکھیا گیا۔ شاہ اور اس دی لفکری تے فنی دوڑھپ دا اصلی میدان انہاں دی ماں بولی ہندکو اے انہاں دے جذبے دیاں تو انہیاں تے تخلیل دیاں پروازاں اپڑیں اپڑیں رنگ وچ ہک دو ہے نال ۶۱ مل کے اظہار پاندیاں نے۔ تے شاعری وچ اوگلی بیدا ہو جلدی اے جس اس شاعری ہی دی زباناں وچ انجھا کھیا گئے۔

کرشمہ دامنِ دل می کنشد کہ جا این جا است
شاہ اور اس دی شاعری دی بابت میں کسے ہو ری جائی اپڑیں را ہے دا اظہار کیتا ہو یئے۔ ہندکو شاعری دا ذوق تے سمجھ رکھڑیں والے انہاں دے کلام آس سراہندے تے اس دی قدر کر دے نے۔ تے دل کھول کے اس دی دادوی دیندے نے۔ ہندکو شاعری وچ شاہ اور اس دامقاًم مسلم اے۔ ہوڑا ہندکو نشر دی طرف متوجہ ہوئے نے۔

اہم دینی تے روحانی ذوق، شوق، جذبے، تے محنت دی چھکا رشاہ جی دی نشر وچ ہنسدی اے۔ (رحمتاں دی بارش) شاہ صیب دی نشری کوشش تے کاوش دا دل پذیر یمنوناے انہاں نے ہک بنہوں ای مقدس تے پاک موضوع توں اپڑیں ہندکو نشر نگاری دا آغاز کیتے۔ حضور رسالت آب علیہ السلام نال بے پناہ محبت دا جذبہ اتھے ہک زبردست ہوک دا گم کر دے تے اہم کتاب تحریر ہوندی اے۔

بنیادی موضوع دُرود شریف دے فضائل نے برکات نیں جنان دے بارے وچ قرآن مجید، حدیث پاک، اقوال صحابہ کرام رضوان اللہ علیہم اجمعین تے علمائے حق تے صوفیاء تے عرفادے ملفوظات تے معقولات دے آں حوالیاں نال اظہار خیال ہو یئے۔ اس سلسلے وچ انہاں نے ہک دو جایاں اپڑیں مسلک دی وضاعت دی کیتی اے کتاب دی ابتداء وچ ہک جائی اوہ لکھدے نے۔ میں صرف آپ آپ آں مسلمان آخواناں اسے گلاں میں پسند گرناں۔ اچ کل بلی نہیں تے سملی نہیں۔ ہر آدمیں فتوے گول چائی

پھر دئے۔ کوئی وی غلطی پہل کے ہو جعلے فتواء لا چھوڑ دے نے۔ اسے آستے ابھگ لکھنؤ میں ضروری صحیحی اے۔ میں صرف محبت نال لکھساں۔ کسے آدمیں وی ول آزاری مقصود نہیں۔

ذرا زیادہ واضح لفظاں فتح ہک ہو جائی شاہ صیب اپڑاں بیان کر دے نے۔ میں نہ وہابی آں نہ شیعہ تے نہ اہل حدیث تے نہ ہو کوئی مسلک رخنا۔ میں صرف مسلمان آں۔ سارے نبیاں مننا۔ چوال کتاباں منظریں والا، سارے صحابہ کرام منظریں والا تے نہ ہی میں کسے انتشار و حجت پیڑاں پسند کرنا۔

شاہ صیب وی انال بیاناں وی روشنی و حجت زینظر کتاب دامطالع کرناں چاہی دایے۔ اودین دے معاملات و حج فرقہ بندی تے مسلکی اختلاف آں پسند نہیں کر دے۔ ان گال توں بالاتر ہو کے اپڑیں موقف دا اظہار کر دے نے۔ کتاب دے ماذتے وی نظر پاؤ تے اتحہ وی شاہ صیب ہر دینی تے فقہی مسلک نال تعلق رکھنؤ میں آے علماء تے مصنفوں تے صوفیاء کرام دیاں لکھیاں ہوئیاں کتاباں دے حوالے درج کیتے نے۔ تے اپڑیں ضرورت دے مطابق مواد دا انتخاب کر دے نے اس توں استفادہ کر دے نے۔ شاہ اوڑاں وی کتاب و حج پیش کر ده مواد تے اس تے گل بات ما حصل دے طور اتے نہایت جذب و شوق دے عالم و حج آکھی ہوئی ہک ایمان افروز تے مدح پرور نعت دا اہم آخری مصرع نقل کر دیڑاں کافی ہوئی۔ گل کائیاں و حضور رسالت آب ﷺ دے مقام دی اے۔

بعد از خدا بزرگ توہی قصہ منحصر۔ اس توں اگے آخیاوی کے جاسکدے۔ کتاب دے پچھکیو و حج دتے ہوئے تذکرے علماء انساب دی خاص توجہ دے مستحق نے۔

چوال بباباں تے مشتمل کتاب دی تحریر تے وڈی محنت تے ریاضت صرف ہوندی اے۔ جس دی تشیین واجب اے۔ کتاب پچھتے سہل ہند کو و حج تحریر ہوئی اے۔ زبان عام فہم اے۔ اسلوب بیان بناوٹ توں پاک اے۔ اہم بہنوں وڈی خوبی اے۔ ذاتی طور تے میں محترم نزیر حسین شاہ کسیلوی وی اس کتاب آں ہند کو نثر و حج اہم اضافہ سمجھنا۔ اس دی تحریر تے رب کریم اس دے لائق مصنف آں بہتر توں بہتر صلد عطا فرمادے۔ تے ہر پڑھنیں آلیاں اس توں ودتے و دھ استفادے دی تو توفیق بخشنے (آمین)

وَمَا تُوفِيقٌ إِلَّا بِاللهِ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدًا وَعَلٰى
آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ۔

پروفیسر صوفی عبد الرشید

سندر پور ہری پور ہزارہ

10 جنوری 2016ء

ہک شاعر ہک عاشق

میں نذرِ شاہ کسیلوی آں اُس ویلے توں جائز ناں جدوں اسال پچھلی صدی دے ستونیں دھا کئے
نقج ہند کو زبان دے کے دی ہک ترتیب نال آگے ٹورنے دی سموہت کیتی۔ ماہینہ فروردین ۱۹۴۷ء
ہند کو ادب آں چھاپڑ میں دی ذمہ داری دتی گئی۔ تے اہم ذمہ داری مانہہ اپنے میں سنگیاں پرو فیسر محمد
فرید، پروفیسر جعفر سید، پروفیسر ڈاکٹر ارشاد احمد شاکر، محترم آصف ثاقب تے جہور دے ایڈیٹر مر حوم غلام جان
طاہر خیلی دی صلاحی نال دتی گئی ایہی۔ اسال جدوں اہم صفحہ شروع کیتیا تے اس آں بہوں پچھی طرح اس ہر
کدے آخی گئی۔ ایہہ پر چہ جہور ہزارے دے تقریباً ساریاں ہی سکولو لاں تے کالجاں تے پڑھے لکھے طبقے
کوں جلد ایہا۔ اس کیتی اسال بہوں سارے سکولو لاں کالجاں تے عام شہریاں دا اپڑیں زبان آسٹے لکھڑیں
آکیاں داعواں حاصل ہویا۔

اتھوں پتہ لگایا جے ہند کو بارے اسال دا پڑھیا لکھیا طبقہ بہوں زیادہ حساس اے۔ تے انہاں نقج
اں زبان آسٹے بہوں جوش دی اے۔ اس پر پچے نقج اسال نال پڑاڑ میں لکھنؤیاں، جہڑے اُردودے منے پر
منے لکھنؤی ایسے ہوئیاں لکھنؤیاں داوی تعاون حاصل ہویا۔ انہاں نویاں لکھنؤیاں نقج جناب سید نذرِ حسین
شاہ کسیلوی دی ایسے جہڑے نذرِ کسیلوی دے نائیں نال اسال نال شامل ہوئے۔ شاہ صیب داعلہ ہک
نہایت ای مذہبی سید گھرانے نال اے۔ جہاں نقج پشتاں توں شریعت تے طریقت دا سلسہ جاری اے۔ اس
خاندان نقج بہوں سارے گدی نشین نے جہڑے بکھری بکھری طریقت دی جنڈی نال تعلق رکھدے نے
۔ جباب سید نذرِ شاہ صاحب نے اپڑیں روزی دا ذریعہ ہتھی کے نقج ٹھوٹڈیاے تے اوناں نواں شہر میونپل
کمیٹی وچ نوکری اختیار کیتی۔ (اج گل ریٹائرڈ حیاتی پے گزار دے نے) شاہ صاحب چونکہ ہک پیری سلسلے
نال دی تعلق رکھدے نے اس کیتی انہاں مذہبی عشق دا سلسہ دی ورثے نقج ملیاے۔ اے عشق نے انہاں
دے اندر بک شاعر نذرِ کسیلوی آں جنم دئے۔ کہرے نقج جہڑیاں مذہبی یہٹکاں ہوندیاں انہاں نقج حمد
تے نعمت دا ہونڈاں لازمی ایہا۔ اسے کیتے شاہ صاحب دارِ حجان نعمت دے حمد دا ہر ہویا تے انہاں بے مثال
نعتاں تے حمداللکھیاں نے۔ صوفیانہ رمزیاں نقج گل کیتی جعلے تے انہاں خوبصورت کافیاں آخیاں نے
جہڑیاں انہاں دی کتاب ”سلوک“، وچ چھپیاں نے تے بہت ای پرند کیتیاں گیاں نے۔ شاہ صاحب نہایت
ہتی پیاری تے عشق نبی ﷺ نقج ڈبی دی نعمت آخذے نے۔ بک دیپاتی علاقے نال تعلق دی وجہ کر کے انہاں

نچ گیت تے مایسے دی لگن وی پوری طرح اے اتے موسیقی نال وی کافی رغبت رکھدے نے۔

اساں دیاں گرانوال نج سید خاندان آں ایہہ اعز اوی حاصل اے جے اوہ اساں دے مذہبی پیشووا ہوندے نے۔ کہو بدھ ہر گرائیں نج مسیحیان دا نظام انہاں دے ہتھے نج ہوندے اُسے کر کے کوئی سید خاندان چاہے اُس کول میت ہووے یا نہ ہووے مذہبی کتاباں دی پچھی بڈی لا بھریری اُس کول ہوندی اے تے اُماں دے بچ منڈھوں توں ہی مذہبی کتاباں لعنى قرآن پاک، حدیث شریف، تاریخ ہمنطق تے حکمت تے بڈے بڈے علماء تے مشائخ دیاں تحریریاں نج کپے ہو ویندے نے۔ اساں دے شاہ صاحب وی اسے قبیلے نال تعلق رکھدے نے۔ اس نج شک یعنی جے اُماں دی دینوی تعلیم گھج کہت ہوئی پرمذہبی کتاباں دے مطالعے نے جہڑی روشنی انہاں نج جکائی تے صوفیانہ تحریریاں دے مطالعے انہاں نج جہڑا ذوق تھا گا یئے تے صوفیاں دیاں مخالفات نج بہے کے جہڑی عشق رسول ﷺ دی چنک انہاں لگی اے اُس انہاں مجبور کیتی تے اوہ اپڑیاں وارداتاں عام لوکاں نال شیر کر ڈو۔ اس توں پہلے وی انہاں دی بک کتاب جس دا ذکر میں پہلے کیتیئے ”سلوک“ دے نا کیں نال آچکی اے۔ جس نج صوفیانہ کافیاں دا ہک بڈا خیر ہوے۔ ایہہ کتاب انہاں دے جذبات دی عکاس اے تے ہونڈا وہ اس موجودہ کتاب نج ضرور دڑود شریف پڑھنے آں۔ اس تھاں کر دے نے۔ اسی لوک ہورنے وی ہوئے تے پنجاں نماز اس نج ضرور دڑود شریف پڑھنے آں۔ اس تھاں لوکاں دی گل کیتی گئی اے جہڑے دڑود شریف آں دیہاڑی راتی اپڑیں زبان دا سہرا بٹھا اندے نے۔ اس کتاب نج شاہ صاحب نے ساریاں توں پہلے مختلف صوفی مکاتب فکر دے لوکاں دا ذکر کیتی۔ تے صوفی ازم دی تعریف تے صوفیاں دے مختلف درجات جس نج انہاں نے ولی، قلندر، قطب، اوتاد تے گونوں دیاں تعریفاں عام فہم لفظاں نج کیتیاں نے جہڑا ہک بہت، ہی کم علم والا آدی وی پچھی طریاں سمجھ ہکدے۔

اے گل کے شاہ صاحب اپڑیں کتاب نج قرآن پاک دیاں اوہ آیات چڑھیاں نے جہاں نج اللہ تعالیٰ اپڑیں جیب ﷺ دیاں تعریفاں کر دے نے۔ انہاں آیات آں شاہ صاحب بنی جی ﷺ دیاں نعمتاں آخدے نے۔ اس توں بعد انہاں اوہ واقعات کہدے نے جتھے حضورا کرم ﷺ دے اسم مبارک تے دڑود پاک نے مختلف موقعیاں تے مختلف لوکاں دیاں تکلیفاں دا ازالہ کیتی۔ اپڑیں ہر فقرے دی اوہ سندوی پیش کر دے نے جس توں انہاں دے مطالعے دی وسعت دا اندازہ ہوندے۔ کتاب دی ابتداء نج ای انہاں نے یقین اس کر کے وے جے جنہوں میں پہلے آخیاں اے جے ہر سید گھر انے نج ہک بڈی مذہبی کتاباں دی لا بھریری موجود ہوندی اے تے بچ شروع توں انہاں کتاباں دا مطالعہ کر دے نے۔ اس کیتے شاہ صاحب دا مطالعے

نقچ ایہ کتاب ضرور آیاں نے۔ اگے جمل کے جس طرحیاں اودہ انہاں کتاباں دے ہوائے دیندے نے اودہ وی اس مل داثبوت اے

اسلام پنج مختلف مکاتب فلر دیاں اپڑیاں اپڑیاں تشریحات نے۔ اسی کے بی تشریح آں غلط نہ آخدے تے شاہ صاحب بی صاف آخذے نے اوہ کے فرقے نال کوئی تعلق یعنھ رخدے۔ اوہ آپے آپ آں بس مسلمان آخذے نے تے ایہاں دی ہک ریسرچ اے جہڑی اس کتاب پنج انہاں پیش کیتی۔ وجہ اوہ ”کچھ ذاتی گلاں“ پنج واضح کر گئے نے۔ انہاں کتاباں دی زبان ہندکو چھڑیں اے جیہڑی انہاں دی ہندکو نال پیار آں ظاہر کر دی اے تے جدوں اوہ اپڑیں پیار دی گل کر دے نے تے چاہے اوہ اللہ جی دے حضور ہو وے یا نبی اکرم ﷺ دے حضور ہو وے تے اوہ جہڑی زبان استعمال کر دے نے اُس پنج ذاتی ممھاس تے اتنا خلوص تے اتنی چاہت اے بچے انجو لگدے جنخونکوئی بچے اپڑیں ماڈ کولوں گچھ پیامنگدا ہو وے۔ ایہہ پیار تے خلوص ہک مخ دے سالک پنج ہی ہو ہکدے۔ انہاں دی نظم پنج وی ایہا ای پیار، عجزتے خلوص ہوندے۔ اس کتاب پنج اوہ درود شریف دے متعلق قرآنی آئتاں تو بعد حدیث مبارکہ دسدے نے جنہاں پنج درود پاک دے فضائل وی نے تے پڑھنے دا حکم وی دیتا گئی۔

قرآنی آیات فتح انہاں آیات دا ذکر اے جیہڑیاں حضور ﷺ دی صفتاں فتح آیاں نے۔ جھetr حیاں سورۃ کوثر، سورۃ آل عمران دی آئیت، قل ان کنتم ۔۔۔۔۔ اے طرحیاں دیاں ہو رکھ جاؤں۔ کہدیاں گیاں نے۔ فرجلدیوں جلدیوں ولیاں دی گل تے انہاں دے متعلق آیات قرآنی فردو دشیریف پڑھنے دے احکام خداوندی۔ لکھے گئے نے تے کچھ واقعات جیہڑے درود پاک دے فائدیاں دے نے۔ اگلے حصے فتح درود پاک دے احکام فتح احادیث دا ذکر اے تے اس فتح تقریباً 53 حدیثاں دا ذکر کیتا گیا۔ جس فتح درود شریف تے انہاں دے فائدے تے انہاں دیاں مختلف صورتاں لکھیاں گیاں نے۔ جیہڑیاں دے نال ای انہاں دے فائدے وی۔ جھٹے درود شریف آیا اے اُس نال ہند کوشاعراں دیاں ہند کو آخیزاں دیاں نعمتاں دے نذرانے وی پیش کیتے گئے نے اُس توں بعد درود شریف نال متعلقہ کچھ قصہ بیان کیتے گئے نے جہاں فتح اپڑکیں تے آتے دووے لوکاں تے درود شریف دے اثرات دے گئے نے۔ دنخیا جملے تے ایہہ ہنکوز بان فتح کب ایہہا جی کتاب اے جہڑی میرے جھٹے بے نصیبی آں وی کب ایہہا جئے را ہے تے پاندی اے جھٹے اگے کوئی ہتھ پکڑنے والا ہے وے، ایہہ کتاب ہک امیداے جیہڑی اپڑکیں پڑھنے والیاں اپڑکیں محبوب ﷺ نال بدھ کے محبت داراہ دسدی اے۔ اللہ والیاں دے قصہ دلاں دی میل لاہنڑکیں دا سوب نے تے کتاب دامت العکر کے انجوں لگئے ہے میں ایڑیں مکڈی عرضانع کربلہ بھاں۔ اللہ تعالیٰ ایڑکیں

حبیب پاک ﷺ دے ویلے نال اسماں تے اپڑیں رحمت کرے۔ اسماں گنہگاراں دی کملی والے دی کملی دی
چھاں نصیب ہو جلے۔ میں شاہ صاحب آں اس کتاب دی ممارخ دیساں تے نالے دعاوی کر سماں جے اُس
دربار نجک وی ایہہ کوشش قبول ہو جلے۔ تے جس دی وی نظر ا توں ایہہ گزرے اُسماں اللہ جی ہدایت دیوں
شاہ صاحب نے جیہڑی ہند کو ٹھیک اے دل کر دئے انہاں دے ہتھ چوم کہناں۔ اللہ انہاں جزادیوے تے اس
کتاب آں راہ ہدایت دا ذریعہ بنزاوے۔ آمین

پروفیسر یحییٰ خالد
کی محلہ گلی نمبر 2 کیہاں ایبٹ آباد

بُجھ گلاں ذاتی

الصلواۃ اسلامُ علیک یا رسول اللہ

حمد تے ثناء کرنا میں اُس ربِ جلیل دی۔ جہڑا کالے شاہ سمندر وچ کالی گفت انہیں رات وچ
گالے شاہ بئے اتے گالے پھیلے آں ٹورداوی ہے وے۔ تے اُس دے بیڑاں دی آواز دی سسڑ دے۔ تے
اُساں کھلاندا، پیلاندا وی ہے وے۔ اس توں بعد ڈرود آں دے گلدستے جنابِ احمد مختار جبیبِ خُدا
ساریآں نیاں دے امامِ امت دے غم خوارِ مصطفیٰ ﷺ ہوراں جو گے۔ جہاں دی کمالی محبت وچ میں اس
کتاب آں شروع کرنا۔ اللہ کرے سر کار دے دربار وچ قبول ہو جائے (آمین)

قلم آں خوف اے۔ کاغذ دی آپڑیں سفیدی تے صفائی تے شرم سارے۔ میں وی آپڑیں کم
عقلی۔ بے ثباتی۔ لاچاری۔ تے ہر طرح حال دی کمزوری دے باوجود محبت دی شاہی وچ قلم ڈبو کے لکھڑیں
تے مجبور آں۔ ٹھی سوچدے ہوسو۔ اگر اتنا مجبوراے تے۔ فر کتاب کیوں پیا لکھدیے۔ سمجھوں ٹساں حضرت
یوسف علیہ السلام ڈا اوقصہ سُنُر یا۔ یا پڑھیا ہوتی۔ کہ جک مائی اٹی سوتے دی کہن کے یوسف آں خرید گوئیں
واسطے ٹرگی۔ حضرت ہوراں نے دنخ کے اُس مائی آں پچھیا۔ کیوں مائی اس سوتے نال توں یوسف خرید
کہنسیں۔ اُس جواب دتا۔ یوسف ماننچھ پتے، میں نئے حال نخرید بکدی۔ پرمیری جک تمنا وے۔ کہ جس
ویلے قیامت آں اللہ جی دی طرفون آواز ہوئی۔ میرے یوسف دے خریدار آء جلو۔ تے اُنہاں خریداراں
وچ میں ویں ہوواں۔ بس پڑھا میری غرض دی بُجھ اسے طرح حال دی اے۔ انجوتے سرکار اتے بڑے
بڑے عالمائ، فاضلاں، ولیاں، قلندر اس نے اپڑیں عقیدتاں دے پھل نچحاور کیتے نے۔ ایہہ جنیاں
کتاباں داناں تعارف نچ لکھیا گیا اے۔ اکثر درود پاک دے فضائل تے لکھیاں گئیاں نے میرے کوں
ایہہ کتاباں اکثر موجود نے۔ بُجھ دوستاں کو لوں آنڈو کے پڑھیاں۔ جہڑی گل چنگی لگی اوکول لکھ کدی۔ انجوتے
ساریاں ہی گلاں چنگیاں تے سوہنڑیاں نے۔ پر بُجھ گلاں یہ توں چنگیاں لگیاں۔ میرے لکھڑیں دی
ضرورت نہ ایہی پر میرے دے آخیا کیوں نہ اس سمندر وچوں میں ویں آپڑیں بساط دے مطابق پیواں
۔ دیکھو سمندر وچ بُجھ مچھیاں گہراں توں اُتھاں آون تے مر جلدیاں نے۔ اوہمیشہ اپڑیں سو توں میں سمندر دا

دیدارِ سیوں کوں رکھ دیاں نے۔ جس طرح اُونٹ تے قطب نے۔ ذرہ حک سر کار اوہلے ہو جلنڑ تے مر جلدے نے۔ گھج مچھیاں باہروی آندیاں نے تے سمندر کوں وی۔ زیادہ اپڑیں پیارے کوں ہی ٹیم کڈ دیاں نے جھڑح ڈلی۔ ابدال۔ تے قلندر۔ تے گھج مچھیاں پاٹیں پی کے دل ٹھنڈا کر کے باہر آٹھ کے بھی رہن دیاں نے۔ جنبو پہنچاں آ لے حج کر کے زیارت گردے نے تے فر دُنیا دیاں گماں وچ لگ جلدے نے۔ تے گھج پرقدے ایچے نے اوپاٹیں وی یونھ چھوڑ ھلکے تے پاٹیں وی پیندے نے۔ ڈکنی کی لاغدے نے کہرے خالی مڑدے نے تے کہرے ہک قظرہ مل جلدیے۔ تے اُسے تے صبر و ہنگ کر کہنڈے نے۔ بس میں وی انہاں ہی چڑیاں پچوں آں۔ امید رکھنا اُس رحمت دے سمندر و چوں خالی اللہ یعنی ہمودا۔ دُنیاں وچ وی پھسیاں ڈاں تے شوق وی کرنا۔ پتھر نیچھے کے نتیجہ نکسی۔ تھے تگ میں پڑھئے یا سُزدیے۔ اللہ دے جتنے صاحلین ہوئے نے۔ ڈلی۔ قلندر قطب۔ اوتار۔ یا غونٹ۔ سنبان نے اس درود پاک وی وجہ تے ورد نال ہی اتنے اپے اپے رہتے پائے نے۔ میں پڑھئے ہک سر کار ﷺ دے صحابی اپیہے حضرت کعبؓ اُناس آخیاں اللہ دے جسیب ﷺ میں اپڑیں دن دے معمولات آں تر یہی حصایاں وچ تقیم کیتے ہوئے۔ ہک حصے وچ دُنیاں سے گم گرنا۔ تے ہک حصے وچ اللہ دی حمد و ثناء۔ تے ہک حصے وچ حصرف تساں تے درود شریف پڑھنا۔ سر کار ﷺ فرمایا ٹھیک اے پر گھج زیادہ پڑھیں تے تیرے واسطے اچھا اے۔ اُناس آخیا اچھا سر کار ﷺ دو حصے آپؐ تے درود پڑھسان تے ہک حصے وچ گم گرساں آپ ﷺ ہوراں فرمایا۔ ٹھیک اے پر زیادہ پڑھیں تے تیرے واسطے اچھے۔ اُناس آخیا حضور ﷺ ٹھیک اے میں پورا دین تساں تے درود ہی پڑھدار حسان۔ آپ ﷺ ہوراں فرمایا۔ بس کعبؓ ایہہ درود پاک تیری دُنیاتے آخرت واسطے کافی اے۔ میرے دوستو ایہہ درود پاک اسم عظم اے۔ میرا ذائقی تحریک اے میں تھے وی اوکھا ہویاں تے درود ابرا ہیکی پڑھیا۔ تے اللہ تعالیٰ نے اسدی برکت نال ماںھ کامیاب گر چھوڑیا۔ اگے کتاباں وچ سر کار پاک ﷺ دے فرمان ٹھی پڑھسو تے فر تساں وی میقین ہوئی کہ ایہہ اسم عظم اے۔ اس کتاباں وچ میری کوشش ہوئی۔ کہ پہلے اللہ دے فرمان۔ فرحدیث شریف۔ فر واقعات۔ تحریکات۔ مختلف نیکاں لوکاں دے وردی درود پاک تے آخر وچ سر کار پاک ﷺ دا شجرہ شریف۔ قلمی جہڑا میرے پڑھا باباجی جناب پیر علی شاہ کسیلوی ہوراں گماں محبت نال ہجری ۱۳۳۲ وچ حضرت آدم علیہ سلام توں کہن کے ۱۳۳۲ ہجری تک مرتب کیتا۔ اسال ہو ہمود و درج گرساں تے فر اس ویلے توں اج تک جتنی میں تحقیق کیتی اے، اسال وی درج گرساں۔ تاکہ سر کار ﷺ دی اولاد پاک وی اس کتاب اُتوں فیدے چاوے۔ تے سر کار پاک ﷺ وی اُمت پاک وی۔ شجرہ شریف تے سیداں کسر اواں والقدریق ہویا دا لکھسان صرف محبت

نال تے معلومات واسطے۔ اس ٹوں بعد میں اُناس پر حاداں ڈا شکریہ ادا کرنا جتنا میری پہلی شاعری دی کتاب سلوک دے لکھنڑیں وِچ میری مدد تے تعاون کیتا تے اس کتاباں وِچ وی ٹُوب تعاون تے مدد کیتی، اللہ اُناس جزائے خیر دیوے۔ کینیاں پر حاداں مانچھ کتاباں نال نوازیا تے کینیاں اچھیاں مشوریاں نال اُناس نچ میری شاعری دے اُستاد جناب یگی خالد صاحب، مشتاق نذر صاحب، ایڈ و کیٹ خان گل نصیر جدون صاحب، پیر سید عبدالقدوس شاہ کسیلوی صاحب کیسل شریف، سیدزادہ ساجد حسین شاہ کسیلوی صاحب، پیر جناب مجدد شاہ صاحب، پیر سید شبیر حسین شاہ کسیلوی صاحب کیسل شریف، پروفیسر جناب بشیر احمد سوز صاحب، پروفیسر صوفی عبدالرشید صاحب، خطیب حسان صاحب گولڑوی، شاہ مقصود، خطیب محمد اختر صاحب دونالہ پل، خطیب جناب صادق خان صاحب میراثوت شاہ مقصود، جناب ناصر بخت یار خان، جناب اجمل نذیر صاحب، جناب خطیب نذیر حسین شاہ گڑھی بگراں، جناب مجاهد حسین شاہ کاظمی ایبٹ آباد، پیر سید لال حسین شاہ صاحب ڈمن شریف، جناب صابر حسین امداد پشاور، پروفیسر حسام حرم صاحب پشاور، پروفیسر نذیر قبسم صاحب پشاور، صاحبزادہ سید مشتاق حسین شاہ مجدد آباد نمبر 6 کراچی، پیر آف داڑی شریف ہری پور، پیر سید کمال شاہ صاحب میرامندر و چھنواں شہر، صاحبزادہ فرزاد حسین شاہ گڑھی پنڈ شریف نواں شہر، مولانا حافظ ساجد صاحب نیاء محلہ نواں شہر، صاحبزادہ محمد حنیف صاحب چونا کاری شریف، جناب اعجاز احمد مدینی، عبدالقیوم تولی۔ علمائے نسب آفتاب حسین شاہ کاظمی حوالیاں، جناب ملک سلطان خان عرف بڈالا، جناب مرتفعی قریشی M.D ریڈ یوپا کستان ایبٹ آباد، تونیر حسین شاہ کوٹھیاں ایبٹ آباد۔ اُناس پر حاداں تے دوستاں میرے نال بڈا تعاون کیتا۔ جناب عبدالوحید بکل صاحب۔ احمد حسین مجاهد صاحب۔ جناب واحد سرانج صاحب۔ امتیاز الحن امتیاز صاحب۔ اقبال گلوری تے ضیاء الدین صاحب جزل سیر ٹری گندھارا ہندکو بورڈ پشاور۔ ایم نیم اعوان ہری پور۔ راشد قریشی صاحب سرپرست ہندکوا کیڈی ہری پور۔ پروفیسر ملک ناصر داؤد صاحب ہندکوا کیڈی ہری پور۔

اس کتاباں آں میں خالص اچ گل دی ہندکو زبان وِچ لکھنڑیں دی کوشش گر رہیاں۔ ہاں البتہ شجرہ شریف دے بارے وِچ سوچاں تے مشورہ گرساں۔ میر اجڑا وی پر حا اس کتاب آں پڑھئے اوہ آپنڑیں ڈہن وِچ صرف ہندکو زبان رخ کے پڑھے۔ کیوں جے اوہی لفظ اردو نجھ ہور طرحال لکھا جلدے تے ہندکو وِچ ہور طرحال۔ میں لجھ دے نطا بق لکھنڑیں دی کوشش کرساں۔ ہاں ہلک ہور ضروری گل لکھ چھوڑاں، میرا کسے وی جماعتاں نال کوئی تعلق نہیں نہیں میں کسے مسلک، یا جماعت دی مخالفت کرنا تے نہ ہتی موافق ت۔ میری آپنڑیں راہ وے۔ میں ساریاں نبیاں پاگاں تے پکا ایمان رکھنا۔ چارے کتاباں اللہ جی

دیاں مفتاں اے اصحاب ٿئے میرا ایمان اے۔ سارے وئی ہلکندر پاک اللہ دے صالحین تے مومن آخنا
میں صرف آپے آپ آں مسلمان آخواناں۔ اسے گلاں میں پئند گرنا۔ اج گل (بھلی یعنی تے سکلی یعنی والی
گل اے) ہر آدمی فتوتے کوں چائی پھر دیئے۔ کوئی وی غلطی پہل کے ہو جملے تے فٹ فتواء لاء چھوڑ دے نے
اس واسطے میں اہیه گل لکھڑیں ضروری سمجھی اے۔ میں صرف محبت نال لکھساں کے آدمیں وی دل آزاری
مقصود یعنی تے میں کوئی وی ایجاد مسلمان یعنی دمختیا جہر امسلمان وی ہووے تے سرکا ﷺ وی یا آپ ﷺ،
اصحاباں ٿی دی مخالفت وی گرے میرے خیال نک اوه بد نصیب اے۔ اس آستے سزا نتیواراے۔ شاہ عبدالعزیز
محمد دہلوی (کمالات عزیزی صفحہ ۳۲۸)۔ شیخ سعدی شیرازی آخذے نے۔

یا صاحبِ الجمال یا سید البشری۔ من وجہک المنیر لقدر نورو القمر

کتاب رحمتاں دی بارش

حضور پاک ﷺ کائنات دی اوہ عظیم الشان ہستی اُن جہاں دے بارے اچ اللہ تعالیٰ نے قرآن پاک اچ فرمایا وے کہ فرشتے بی آپ ﷺ تے درود وسلام پہنچ دین تے مسلماناں ٹوں بی ہدایت کیتی گئی اے کہ اوہ حضور ﷺ تے درود پاک پہنچن، ایوئی وجہ وے کہ ہر نماز اچ مسلمان حضور پاک ﷺ تے درود پڑھ دین۔ حضور ﷺ نال محبت مسلماناں دے ایمان دا حصہ وے۔ نذرِ حسین شاہ کسیلوئی اس حوالے نال تعریف دے قابل اُن کہ انہاں نے درود شریف دے حوالے نال محنت تے تحقیق دے بعد کتاب ”رحمتاں دی بارش“ لکھی اے تے ایہہ اس لحاظ نال بی خوشی دی گل اے کہ انہاں نے ایہہ کتاب آپڑی مادری زبان ہندکو اچ تحریر کیتی اے۔ کتاب ٹوں پڑھ کے ایہہ محسوس ہوندا وے کہ انہاں نے اس موضوع تے بڑی محنت تے خواری کیتی اے۔ درود شریف دے حوالے نال انہاں نے جیہڑی تفصیلات پیش کیتیاں اوہ آپڑی تحریر اچ فرماندین کہ آپڑی اس کتاب اچ درج ساری تفصیلات دی ذمہ داری اوہ خود چک دین یعنی جیہڑے حوالہ جات تے جیہڑی گلاں انہاں نے اس تحقیقی کتاب اچ یک محقق دی حیثیت نال لکھیاں اوہ خود آپ ٹوں ذمہ دار سمجھ دین۔ میں ایہہ سمجھنا واں کہ ہندکو زبان اچ اس سی پہلے اس قسم دا تحقیقی کم پہلی دفعہ سامنڑیں آندیا پاوے۔ ایہہ نظر آغا زتا ضروراے لکھن اقطا انہائیں گاتے میری ایہہ دعا وے کہ نذرِ حسین شاہ کسیلوئی دی اس انہائی کوشش ٹوں اللہ تعالیٰ قبول فرماؤں۔

محمد ضیاء الدین

چیف ایگریکولٹری، گندھارا ہندکوکا کلڈمی، پشاور